

Tolmetus ja talitus TALLINNAS, Pagari uul. nr. 1 Tolmetaja kõnetunnid kella 12—1.	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS ülemjuhataja staabi väljaandel.</p>	Tellimise hind kätte- saatmisega: Iga 10 numbri eest 5 marka Kuulutuste ja teada- annete hind: Iga kor- pusrea eest 50 penni.
Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.		

№ 21.

Laupäewal, 9. augustil 1919.

I. aastakäik.

Siisukord.

Ametlik osa:

1. Käst Wabariigi sõjawägedele nr. 135.
2. Väljamõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakäskudest.
3. Juhatuskiri polgukohtutele.

Üleüldine osa:

1. Wäikeriikide sõjawägi (J. Soots).
2. Misparast meie Wene pinnal sõdime?
3. Seisukord meie wäerindadel.
4. Aeroplaanil pomme pildumas.
(H. Requadt.)
5. Segateated.
6. Kirjawastused.
7. Kuulutused.

Ametlik osa.

Käst Wabariigi sõjawägedele.

Nr. 135.

Tallinnas, 8. augustil 1919.

§ 1.

Wabariigi Sõjakooli 1-se kursuse lõpetanud allpool nimetatud kadetid ühendatakse lipnikkudeks, wanusega 3-st augustist 1919. a. arwates, ja määratakse teenistusse mäeosaadesse:

Wanemad portupei kadetid:

- 1) Jntal, Rudolf — 1. div. tag. bataljoni.
- 2) Pajusson, Ewald — 1. jalawäe polku.
- 3) Tattar, Albert — Soomusr. div. tag. bataljoni.
- 4) Amberg, Ludwig — "Tallinna" tag. bataljoni.
- 5) Krutop, Johannes — "Tallinna" tag. bataljoni.

Nooremad portupei kadetid:

- 6) Rothberg, Arnold — Soomusrong № 2.
- 7) Altmann, Alfred — 1. div. tag. bataljoni.
- 8) Waska, Richard — 5. jalawäe polku.
- 9) Rea, Nikolai — 9. " "
- 10) Melts, Aleksander — 3. " "
- 11) Dstrat, Johannes — Soomusrong № 2.

- 12) Tarril, Karl — Soomusrong № 2.
- 13) Ruul, Roman — " № 1.
- 14) Eruu, Oskar — 2. div. tagaw. bataljoni.
- 15) Michelstein, August — 1. jalawäe polku.
- 16) Bergmann, Friedrich — Tallinna tagaw. pataljoni.
- 17) Pastarus, Herman — 3. div. " "
- 18) Waldmann, Felix — Soomusrong № 1.
- 19) Watter, Mart — 2. div. tagaw. bataljoni.
- 20) Karjel, Lembit — 9. jalawäe polku.
- 21) Koort, Raimond — 3. div. tagaw. bataljoni.
- 22) Bockfeldt, Nikolai — Tallinna " "

Kadetid.

- 23) Raschan, Artur — 2. div. tagaw. bataljoni.
- 24) Püß, Edmund — 1. " "
- 25) Schiffer, Edmund — Soomusrong № 2.
- 26) Krupp, Arnold — 1. jalawäe polku.
- 27) Dispuu, Paul — Soomusr. div. tagaw. bataljoni.
- 28) Reimann, Aleksander — Soomusrong № 1.
- 29) Sirk, Artur — 3. jalawäe polku.
- 30) Hömmer, Eduard — Soomusrong № 3.
- 31) Olli, Johannes — 1. jalawäe polku.
- 32) Liinat, Mihkel — 3. " "
- 33) Maasing, Peeter — 9. " "
- 34) Pärt, Harry — Soomusrong № 5.
- 35) Ritwel, Hans — " № 5.
- 36) Reinberg, Harald — 1. jalawäe polku.
- 37) Paawelson, Johannes — 3. div. tag. bataljoni.
- 38) Sillar, Johannes — Soomusrong № 1.
- 39) Peterson, Johannes — " № 5.
- 40) Leis, Artur — 3. jalawäe polku.
- 41) Parts, Gustaw — Soomusrong № 1.
- 42) Orgusaar, August — 3. jalawäe polku.
- 43) Kaudsepp, Jaan — Soomusrong № 3.
- 44) Jwaß, Karl — " № 5.
- 45) Endi, Arnold — 4. jalawäe polku.
- 46) Loorenz, Gustaw — 4. " "
- 47) Triik, Ludwig — Kalewi malewa bataljoni.
- 48) Matson, Kurt — 2. jalawäe polku.
- 49) Weeber, Moriz — 3. dimiisi tag. bataljoni.
- 50) Gutmann, Waldfried — 9. jalawäe polku.
- 51) Luts, Alfred — 3. div. tag. bataljoni.
- 52) Ottmann, Harry — 9. jalawäe polku.
- 53) Hiimann, Karl — 9. " "
- 54) Spranzmann, Johannes — 3. jalawäe polku.
- 55) Walting, Eduard — Soomusrong № 3.
- 56) Tõewälja, Wolbemar — " № 3.

- 57) Alliko, Artur — Soomusrong № 4.
 58) Almeier, Harald — 3. jalaväe polku.
 59) Bild, Woldegar — 8. "
 60) Martinof, Paul — Soomusrong № 3.
 61) Toom, Adolf — 9. jalaväe polku.
 62) Normal, Arnold — Soomusrong № 5.
 63) Semper, Eduard — Saalala partisiiani bataljoni.
 64) Poom, Paul — 3. jalaväe polku.
 65) Raamot, Ilmar — Soomusrong № 2.
 66) Mägi, Adolf — " " № 4.
 67) Koitson, Richard — 9. jalaväe polku.
 68) Birkholz, Georg — 3. "
 69) Mew, Ferdinand — 9. "
 70) Palgi, Ernst — Ruperjanowi partisiiani bataljoni.
 71) Jürisson, Aleksander — 7. jalaväe polku.
 72) Lusil, Aleksander — Saalala partisiiani bataljoni.
 73) Kammul, Heinrich — Soomusrong № 4.
 74) Winnal, Theodor — 5. jalaväe polku.
 75) Swerjew, Nikolai — 2. jalaväe polku.
 76) Kliimast, Ewald — 2. " "
 77) Peelbaum, Erich — 2. " "
 78) Mutli, Ewald — Soomusrong № 4.
 79) Dhtra, Eduard — 2. jalaväe polku.
 80) Döring, Ewald — 2. " "
 81) Parts, Artur — Ruperjanowi partisiiani bataljoni.
 82) Rossberg, Willem — Kalewi malewa bataljoni.
 83) Ollit, Ernst — " "
 84) Neha, Rudolf, — 2. jalaväe polku. "
 85) Jalakas, Karl — 2. " "
 86) Kull, Runo — 8. " "
 87) Welsberg, Erich — 6. " "
 88) Roggur, Rudolf — 2. jalaväe polku.
 89) Paris, Hans — Kalewi malewa bataljoni.
 90) Reismann, Aleksander — 2. jalaväe polku.
 91) Olau, Werner — Soomusrong № 4.
 92) Rajs, Hans — 8. jalaväe polku.
 93) Lipinski, Nikolai — 8. jalaväe polku.
 94) Kull, Johannes — 6. " "
 95) Tisch, Artur — 6. " "
 96) Krus, Hans — 8. " "
 97) Kontonsky, Helmut — 6. " "
 98) Madisson, Konstantin — 6. " "
 99) Voorberg, Anton — 3. " "
 100) Otting, Alfred — 8. " "
 101) Rothberg, Richard — 9. " "
 102) Martson, Mihkel — Saalala partisiiani bataljoni.
 103) Jann, Elmar — 8. jalaväe polku.
 104) Tamm, Felix — 8. " "
 105) Strömling, Johannes — 8. " "
 106) Ollino, Mihkel — Saalala partisiiani bataljoni.

§ 2.

Tallinna tagawara bataljoni junkur Ernst Kulljus, kes Wabariigi Sõjakooli juures eksternina ohwitseri eksami ära teinud, ühendatakse lipnikuks, wanusega 3. augustiast 1919. a.

Sõjavägede Ülemjuhataja,

Kindralstaabi Kindral-Major **Saidoner.**

Wäljawõtted Sõjavägede Ülemjuhataja päewakäskudest.

№r. 416.

Tallinnas, 31. juulil 1919.

5. jalaväe polgu sõdurisi Julius Tagasaar't ja Oskar Wullmann'i, kes omawoltselt wäeosast

lahkumise eest 4-dal juulil s. a. sõjawälja kohtu poolt esimene 4 aastaks ja teine 2 aastaks sunnitud mõistetud, misjagune karistus aga kuni sõja lõpuni edasi lükatud, wabastan sõjalinnil ülesnäidatud wäeosuse eest nende määratud karistusest ja kõigist sellega ühenduses olevatest tagajärgedest.

№r. 421.

Tallinnas, 1. augustil 1919.

Alalistele era töölisele, kes töötawad sõjawäe asutuste alla kuuluwates tehastes, töötodades jne. luban 1-st augustiast peale 1 nael ja iga nende perekonna liikme peale ¹/₂ naela leiba päewas wälja anda raha eest.

Raha wäljaantud leiba eest fiske maksta Restrenzeisse riigi üleüldiste fissetulekute arwele, kwiitungi kuu aruande juure lisades.

№r. 422.

Tallinnas, 1. augustil 1919.

Awaldan täitmiseks, et noored ohwitserid, kes Eesti Wabariigi Sõjakooli lõpetamise puhul lipnikuks on tõstetud, peawad kõik aeg, mil nad lipniku aukraadiks on, reas teenima, ja neid ei tohi sel ajal staawidesse ega asutustesse teenima komandeerida.

Need, kes on tagawara bataljonidesse nimetatud, ei wõi mitte bataljoni kaadri määratud saada, waid peawad kahe kuu jooksul täienduse roobudega tegewatesse wäeosadesse saadetud saama.

№r. 423.

Tallinnas, 1. augustil 1919.

§ 1.

Wene sõjawäe päewakäsu 28. juulist 1917. a. nr. 420 kohta tekkivate orusaamatuste selgitamiseks käsen ametnikkude-eriteadlaste tarwis suurtükiväes terminid „suurtükiväe tehniker“ ja „suurtükiväe pyrotehniker“ tarwitusele wõtta.

§ 2.

Suurtükiväe tehnikeridel ja pyrotehnikeridel tunda oma ameti järele kinnitatud ametniku wormi ühes suurtükiväe märgiga waruka peal.

№r. 424.

Tallinnas, 2. augustil 1919.

Ohwitserid, ametnikud ja rahwawäelased, kes minu päewakäsu nr. 367 põhjal lühikesajalisele puhkusele on lubatud, ei kaota puhkuse ajal frondi päewaraha.

§ 2.

Arusaamatuste kõrvaldamiseks käsen wäeosade poolt komandeeritud sõjawäelastele, kui komandeerimine wäeliini tegewuse piirkonnas sünnib, wäeliinil wõitlewatele maksetawat päewaraha edasi maksta; on komandeerimine wäeliini seljataga, siis komandeeritud mainitud päewaraha ei saa; ta saab selle asemel komandeerimise raha.

№r. 426.

Tallinnas, 2. augustil 1919.

Minu päewakäsu 9. jaanuarist 1919. a. nr. 14 § 1 täienduseks käsen palka maksta kõigile sõjawäelastele kaits korda kuni: igal 16-dal ja wiimasel kuupäewal, möödaläinud ärateenitud aja eest.

Celfummasid palladeks ja päewarahadeks tuleb kats lorida kuus warustuse walitsufe rahaasjanduse ofatonnaft järgmise korra järele nõuda: kuu esimese poole eelfummade nõudmised tulewad 1-ks kuupäewaks sisse saata ja 10-dal kuupäewal maksutähtede talongide järele ilmuda; kuu teise poole nõudmised tulewad 15-dal kuupäewaks sisse saata ja 25-dal kuupäewal maksutähtede talongide järele ilmuda.

Nõudmised, mis mitte 1-sels ja 15-dal kuupäewadeks rahaasjanduse ofatonda saadetud ei ole, saawad 10 päewa peale hissetulemist täidetud. Grandid wõimad olla ainult rutuliste tulude katmiseks nõutawate summade peale, millised wäeosadel pikema aja peale etteteatamota tulewad.

Kui wäeosad ja asutused nõudmisi mitte minu päewaläsus määratud tähtaegadeks sisse ei anna, langeb wastutus wiitwusel tekkinud tagajärge eest raha wäljamaksmises wäeosade ja asutuste ülemate ja majanduse ülemate peale. Niisamuti wastutawad neesamad isikud ka neil juhtumistel, kui nõudmised korratumalt sisse antakse, see tähendab, wigadega eht koluseatutena siifuliselt ja wormiliselt teisiti, kui sõjawäe warustuse walitsufe ülema sellekohased käsud nõuawad.

Grasifikute arwete läbiwõatamiseks ka nende järele maksetawate summade wäljafirjutamiseks määran 7 päewalise tähtaja.

Sõjawäge Ülemjuhataja,
Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner**.

Inhatuskiri polgukohtutele.

(Järg.)

Wisa IV § 23 juure.

Nimekirja

isikute üle, keda Mart Kubu akti arutamiseks kohtu istumisele tuleb kutsuda.

Järjekorras nr. nr.	Etutuse, päris-, isa- ja perekonnanimi.	Tähendus
Tunnistajad:		
1.	Alamohwiser Johan Kiwi	Kahjusaja.
2.	Kapral Peeter Sawi	
3.	Grasifik Jaan Kuiv	
4.	" Hans Parts.	

Kohtu eesistuja (auaste ja perekonnanimi).

3. Jürikuu päewal 1919. a., kohtu alla andmise päewaläsu ettelugemise ja selle nimekirja ettenäitamise järele kohtualusele sõdur Kubu küsis eesistuja wiimase käest: kas tema ei soowi peale nimekirja üleswõetud isikute kedagi kohtusse kutsuda ja nimelt mis suguste asjaolude põhjal? Selle peale wastas kohtualune Kubu, et tema palub tunnistajana kohtusse kutsuda II roodu sõdurit Mats Sõlme, kes teadma peab, et tema sinelit maha müünud ei ole.

Kohtu eesistuja leidis sõduri Kubu palwe täitmise rahuldamise wäärilise olevat. (Kohtualuse allkiri)

eht:

3. Jürikuu päewal 1919. a., kohtu alla andmise

päewaläsu ettelugemise ja selle nimekirja ettenäitamise järele wastas kohtualune sõdur Kubu eitawalt eesistuja küsimuse peale: kas tema ei soowi peale nimekirja üleswõetud isikute kedagi kohtusse kutsuda ja nimelt mis suguste asjaolude põhjal?

(Kohtualuse allkiri).

Kohtu eesistuja (allkiri).

Wisa V. § 23 juure.

1. Lehekuu päewal 1919. a., R. polgu kohtu eesistuja, kapten R., S. Rp. S. § 576 põhjal wälja kutsudes kohtualust Peeter Warest kohtu ruumidesse, luges temale ette päewaläsu kohtu alla andmise üle ja kohtusse kutsutawate tunnistajate nimekirja ja küsis, kas tema ei soowi peale nimekirja üleswõetud isikute kedagi kohtusse kutsuda ja nimelt mis suguste asjaolude põhjal? Selle peale järgnes kohtualuse poolt eitaw wastus.

(Kohtualuse allkiri).

Kohtu eesistuja (allkiri).

(Järgneb.)

Üleüldine osa.

Wäikeriikide sõjawägi.

J. Soots.

16.

(Järg.)

III. Sõjawäe walitsus.

A. Kõrgem wõim.

Kõrgem wõim sõjawäe üle on turingal, kui wäge ülemjuhatajal. Tema juures on peatorter, kus 8 kindral-adjutanti töötawad.

B. Restwalitsus.

Sõjawäe walitsemine on sõjaministri kätte usaldatud. Sõjaministeerium seisab koos kantseleist ja kuuest kindraldirektooriumist.

Kantselei ülem on ministri ligem abiline seaduseandmise ja administratiiv-küsimustes. Kantselei juures on sekretariaat, kus päewaläsub walmistatakse, ministeeriumi jaostonnade nime peale sissetulewad paberid wastu wõetakse, kui ka kõit ministeeriumist wäljaminewad paberid ära saadetakse. Kaminiisteeriumi arhiiv käib tema alla.

Kindraldirektooriumid seisawad mitmest direktooriumist koos, wiimased jälle mitmest jaostonnast, mis oma lorida toimendadesse jagunewad.

Esimesele kindraldirektooriumile alluwad sõjawäe organiseerimise, liitumise, mobilisatsioon, sõjawäe õpetamise ja sõjakoolide küsimused, kui ka wõeraste riikide sõjawäe ja maade üle teadete kogumine.

Teisele kindraldirektooriumile alluwad sõjawäe komplekteerimise kui ka abirahade ja pensioni küsimused.

Kolmandale kindraldirektooriumile alluwad suurükimäe tehnika ja materjali küsimused, kui ka selle tehnika asutused ja majanduse küsimused.

Neljandale kindraldirektooriumile alluwad kõit insenerimaterjali küsimused, kui ka kõit kindluste ja muud ehitustööd.

Wiies kindraldirektoorium on kaartide walmistamise ja trükkimise walitsus.

Kuuen da kindraldirektoriumi alats on sõjaväe kulude arve, kui ka moona, raha, varustuse, ravitsus-asjade ja korteri muretsemine, niisamuti kõigi sõjaväelike puutuvate arve teegemine.

Peale kindraldirektori kaib kolmas kindraldirektoriumi veel suurtükiväe kindralinspektori alla, neljas — inseneriväe kindralinspektori alla, kuues — sõjaväe intendandi alla.

Ministeeriumis teenivad 4 kindralit, 26 ohvitseri, 10 ametnikku ja 29 kirjutajat ja kaarditegijat. Et peale selle ministeeriumis veel mõned ohvitserid ajutiselt teenivad, sellepärast tõuseb ministeeriumis teenijate ohvitseride arv kuni 90.

Ministeeriumi alla kaib otsekohe ka l e s t e d e ja w a e s t e l a s t e l a s s a, kus 4 liiget ja lassahoidja ametis on.

(Särgneb.)

Mispärast meie Wene pinnal sõdime?

Sagedasti kuulub siit ja seal küsimist, mispärast meie sõjavägi mitte oma maa piiridel ei seis, vaid Wene pinnal sõda peab. Leidub isegi inimesi, kes meid sellepärast walmis on imperialistlikkude sihtide tagaajamises süüdistama. Delbatsse, meie ei pidawat mitte kaitse sõda enam, vaid pealetungimise sõda.

Kõik farnased süüdistused teiwad arusaamatusest. Wahel on nad koguni teadlikult kuritahtlised ja neid laotatakse sel sihil laiaki, et rahwa keskel teatava hildkonna kasuks meeleolu sünnitada.

Meie seletame enne kui pärast rõhuga: Eesti wabariik ei ihalda wõõraid maid, ta peab ainult kaitse sõda oma piiride puutumatusse pärast. Kui waeliin sellejuures meie piiridelt weidi eemale waenulisele pinnale on kantud, siis on see ainult sel põhjusel sündinud, et meie maa sõja läbi wähem kannataks ja mitte täielikult laastatud ei saaks.

Kui meie piirile peatama oleks jäänud ja seal endid kaitsta oleks tahtnud, siis ei liialda meie sugugi, kui ütleme, et üks kolmandik wabariigi pinnast täiesti laastatud oleks olnud. Wõrumaal niisamuti ka Wirumaal ei oleks lõituse peale mõeldagi wõidud, pealegi oleks meil tegemist olnud sõjapõgenejate mahutamise ja toitmisega. Ei pea mitte unustatama, et sõjajärgu waheldaw on. Ei wõi ju sugugi kinnitada, et meie jäädawalt piirile püsima oleks jäänud. Olets wõinud ka juhuda, et wahete-wahel ka taganeda oleks tulnud. Mis oleks siis nendest maakohtadest järele jäänud, kust sõda mitu korda üle oleks käinud? Ja kui olekski liin kindlasti püsima jäänud, siis oleksid piiriäärseid maakonnad meie oma sõjavägede alalise seesolemise läbi kannatanud.

Smelkuna tundub, et sellest weel tarwis kirjutada on, mis igapähele juba iseenesest selge peaks olema. Ets ole meile ju Narwa linn ja Wõru maakond küllalt kohutawaks näituseks. Kui meie juba algusel oma waeliini Narwast edasi oleks nihutanud, siis oleks see linn terweks jäänud ja tuhanded perekonnad ei oleks mitte wiletsusse tõugatud.

Mõni wahest küsib jälle, et kui meie oma maad laastamise eest hoida tahame, siis oleks küllalt olnud, kui meie oma liini wersta 10—15 piirist eemal oleks

kindlustanud ja seal koitse seisulorda jäänud; milleks oli siis tarwis Jamburgi ära wõtta ehk jälle kuni Porhovi ja Ostrowi alla edasi tungida? Selle peale wastame jälle: niisugune passiivne kaitsemise wiis ei ole mitte õige kaitsemine, see lähets meile lõppude lõpuks palju kallim maksma, kui pealetungimise peal põhjenuw kaitsemise wiis. Seda tõendab sõjateadus kõigi aegade sõdade praktika põhjal. Tõepoolest, kujutatagu enesele ette, millega wõiks see lõppeda, kui meie teatawale kaitsele mille rahulikult ootama jääme, kuni waenlane jõudusid kogub ja siis rõhuma ülelaaluga meile kallale tungib, kuna meil enne kerge oleks olnud talle otustawat lööki anda. Praeguse aja sõjapidamise wiis — ka kaitse sõjas — põhjeneb liikumises. Ei pea ühtegi paremust ära kasutamata jätma, et wastase kallale tungimise plaanisid nurja ajada.

Pealegi peab sõjas kaitseleini walikul mõõduandew olema mitte rahvusline piir, vaid looduslikud kaitsewahendid, nagu jõed, sood, rabad, mäed jne., sest siis nõuaks kaitsemine wähem elawat jõudu. Kui niisuguseid looduslikke tõkkeid wõimalik on waenulisel territooriumil walida, seda parem, sünniks ju siis kõit sõjaline tegewus wäljaspool riigi piirid.

Teisets etteheitets, mis meie wäejuhatusese tehakse, on see, et meie ei reageeriwat Wene enamlaste poolt wiimasel ajal laiaki laotatama tõmu peale, nagu oleksid nemad walmis meie wastu sõjalist tegewust lõpetama, kui meie oma wäed oma piiridesse tagasi tõmbaksime. Seal olla Sinowjew Peterburi nõutogu koossekul ütelnud, nõutogude wägedele olla käit antud mitte üle Eesti piiri tungida. Seal saadawad enamlasted meie frondile ülestutseid, päewakästusid ja muud proklamatsioone, kus meie soldatid ustuma tahetasse panna, et mitte enamlasted ei olla kallale tungijad, waid meie, — nemad jätaksid meid juba rahule, kui meie aga tagasi lähetsime.

Kas on meil põhjust seda tõmu uskuda? Mitte sugugi. Wene imperialistlik enamlus poeb praegu hädasunnil waga talle naha sisse. Ta on meie käsi liia jaanud ja ka teistel frontidel on ta käed seotud. Sellepärast oleks ta wahest walmis meid teatud ajaks rahule jätma, et siis pärast, kui ta end teistest frontidest on wabastanud, kõike jõudu meie wastu loonud. Nägime juba mõõdaläinud sügisel ja talwel, kui waga ta meie enesemääramise õigust austab. Kas tahame ikka weel nii lapsikult kergeuslikud olla, et Tartu, Rakwere, Walga ja Wõru weretegude kordumist wõimaldaksime? Igatahes oleks teine enamline inwasioon palju kolebam kui esimene. Sest nüüd püütaks meile kõit nende senised liiuasamised mitmetordfelt kätte tasuda.

Juba sellepärast ei saa meie nõutogude wäejuhatusese „päewakästusid“ uskuda, et need ainult pealkirjas filmakirjaliselt enamlaste wägede jaoks on trükitud, tõepoolest aga meie wägede jaoks on määratud, et sel moel meie wägede keskel meie oma wäejuhatusese ja walitsuse wastu meeolelu sünnitada. Selle kohta on meie wäejuhatusel kindlad tõendused olemas.

On ka arusaadaw. Enamlasted on otsusele jõudnud, et nad jõuga meie rahwarwae raudset walli murda ei suuda. Sellepärast katjutakse nüüd õnne, kas mitte meie sõduri hinge kuidagi ära kihwtitada ei saa. Rihutusid wastase wägedes olla ju Troski enese ütelse järele enamlaste kõige truum lepinglane. Kuid meie rahwarwägi ei lasse end ka sellest alatust katsest ekkitada.

Teisets: misuguseid piirid mõtleb enamlaste walitsus, kui ta meie wägede tagasi tõmbamist nõuab?

Meil on tõendus, et mitte etnograafilisi piirid, vaid endise Eesti ja Liivi tubermangu omi. Tähenab: meie peame Narva linna ja terve Betserimaa enamlastele andma.

Ja viimaks: Kui meie enamlastega ilma Europa suurte demokraatiate nõusolemiseta rahu teeksite, mis sugune tagatis oleks meil selleks, et enamlasted oma lepingut peaksid? Mitte mingisuguski! Oise selle vastu: enamlasted on juba näidanud, et nendele ka nende eneste poolt allakirjutatud leping püha ei ole, kui neil kasulil on seda murda.

Meie iseseisvus peab rahvusvahelisel kindlustatud olema. Sellepärast võime meie ainult niisugust rahu teha, mida suuriigid oma allkirjadega kindlustavad. Vääne demokraatiaga vastamisi minna, tähendab meie surma. Ja seda Wene nõukogude valitsus tahabki.

Kui Wene nõukogude valitsusel tõsine tahtmine on meiega rahu teha, siis wiigu ta oma väed meie väerinnalt ära, ja meie jätame sõdimise. Kuid wormilitu rahu meie temaga ilma rahvusvahelise kindlustuseta teha ei või.

Rahvas, kes alles hiljuti 700 aastase ifke alt wabanenud, ei pea wäsimä oma tõige kallima wara eest waltwel olemast.

Seisukord meie wäerindadel.

Gatshina sihil oli läinud nõudalal, peale waltust, jälle elaw tegeusus ja ägedad lahingud. Enamlastel oli tarwis oma jõubusiid koondada, et siis jälle uue hooga meile peale tormata. Selleks tarwitasiid nad eelwimase nõudala waltust oma kasuks. On ju teada, et enamlasted oma riigis igast küljest wäenuliste wägede poolt ümber on piiratud. Selle tõttu on neil ka wõimata laugemalt meie vastu uusi jõubusiid juure tuua. Nad pidid nende jõubudega opereerima, mis juba kord meie vastu olid toodud, ja selleks wõeti siis ka teatavad wägede ümberpaigutamised nende poolt ette, mis neile wõimaldasiid hoopis sinna poole juhtida, kus see neile kasulil oli, — ja see oli nimelt Jamburgi peale. Wõraakliselt oli selle punkti ärawõtmise tähtsus neile suur. Wõib arvata, et nad selle linna ärawõtmisega jälle juudatwad natukeseks ajaks uuesti langenud meeoleolu oma punawäelaste kestel tõsta. See operatsioon oli enamlastel ka weel sellepärast kergemini läbiwiidaw, et need Põhja-Wääne armee wäeosad, mis Jamburgi pidid kaitsuma, igapäewastest lahingutest wäsinud olid ja waenlase ülelaal neile üle jõu käis. Peale linna tühjendamist ja ägedat wõitlust jäeti Jamburg 4. augustil kell 11 maha, raudtee silb lasti õhku ja linna kaitstaw wäed taganesid lõuna-wääne sihis. Waenlane oli oma eesmärgile jõudnud. —

Ka mere ääres ja järwe piirkonnas põhja pool raudteed olid ägedad wõitlused, kuid meie wägede wastupaneku tublidus ja trehwaw tuli ei lastnud waenlast edasi liikuda. Kõik tema pealetungimised löödi siin tema suurte kaotustega tagasi, kus juures meie kätte kuulipildujaid ja sõjawangisiid langes.

Dunga sihil raudtee piirkonnas walitses elaw suurühtluse wahetus meie soomusrongi ja waenlase batಾರೆide wahel. Waenlane katsus ägedas lahingus Osmino küla peale tungida, kuid löödi suurte kaotustega tagasi; selle juures on saadud wangisiid. —

Porhowi sihil on waenlane raudtee põhjalikult ära rikkunud ja selle läbi meie soomusrongide edasi-

liikumist takistanud. Jamino küla ja Püha Mitandra kloostri juure koondas waenlane suuri referwisi ja tegi katseid meie wäerinda nendel kohtadel läbi murda.

Need katseid aeti aga nurja ja terve see ettewõtte liikwibeeriti meie poolt täielikult. Meis lahingutes häwitati ära: kommunistiline batಾರೆi, üks karistuselast ja 82. Saratowi kütipolk, kuna saagits 11 kuulipildujat, püske, woor ja 200 wangi saadi. —

Ka Ostrowi sihil püüdis waenlane ägedate pealetungimiste abil oma wäerinda Pihwa poole edasi nihutada. Tal läks ka korda peale ägedat wõitlust mõnda küla meie wägede käest ära kistuda, kuid muudu löödi kõik waenlase pealetungimised suurte kaotustega tagasi. Waenlane teeb kihutuswõõd oma wägedes ja tahab selle agitatsiooni laudu punawäelasi Pihwa ärawõtmisele meelitada, — olgugi kas wõi ainult kolmeks päewaks. Selle tõttu on siis ka nagu rohlem wastupaneku püsiwust Pihwa all wõitlewate punawäelaste kestel märgata, kuid meie rahwawägi on murdmatu ja lööb kõik pealetormawad ahelad ja kolonnid weriselt tagasi. —

Pöstalowo sihil tungiwad meie wäed edasi ja on rida külasid oma alla wõtnud. Waenlase wastupealetungimise katseid on igal pool tagasi lööb. —

Seisukorda üleüldiselt koftu wõttes wõib ütelda, et kuigi Jamburgi linn waenlase kätte on langenud, siiski meie seisukord igal pool kindel on. —

Aeroplaanil pomme pildumas.

R. Requadt.

Pommipildumine aeroplaanil on midagi kindlat ja lihtsat. Kui masinajuhst ja waatleja mõlemad pommipildumisele aja wõtawad, siis waatab suurem osa lendurid pommipildumise kui löbu asja peale. On aga masinajuhst ühtlasi ka waatlejaks ja pommipildujaks, s. t. üksi apparaadis istub, siis peab ta hästi ettewaatlik ja tähelepanelik olema. Ühelt mehelt nõuab pommipildumine proowitud osawust ja kahetordset tähelepanekut, sest ta peab esiteks masina piinliku täpisele suuga õige eesmärgi peale juhtima, teiseks — pommi õigel ajal maha lastma. See ei ole mitte kerge asi, ja sellepärast lennatakse harilikult waatlejaga, s. t. kahetesi.

Wäenulil wõitluslendur ei ole pommipildumisel isearanis kardetaw, sest pomme pilduma lennatakse enamasti terve laewasituga, järelikult ei julge ühki wäenulik lendur arwulise ülelaalu tõttu wõitlust proowiseerida. Ometigi ei ole, nagu kogemus tõendab, ühki lenduri wõitlus mitme vastu mitte alati lootuseta. Pealetungiwal lenduril peab siis algusest peale hea taktiline asetuse olema. Minulene head tagajärge tõotaw pealetungimine oleks külje pealt, kui tiiw-apparaat sel moel ootamata kõrwaldada wõidakse.

Kuid kardetawam kui hädaoht õhuft on hädaoht maa pealt. Pomme pilduma lennatakse ainult sõjaliselt tähtsate objektide peale, need aga on alati tšeniitšuur-tükkidega kaitstud, milledele juba palju lendurisi ohwriks on langenud.

Warszawi linn oli langemas. Wene wäed olid terwel liinil taganemas. Nende frondi-tagana oli sellepärast haruldast elaw liikumine. Meie pidime siis palju luuramislendusiid tegema. Ühel õhtupoolikul tuli ammu oodatud juhust pommipildumiseks. Winsti wätsjal oli eesmärgiks määratud.

Meie ofatonna kuuesti aeroplaanist saadeti kolm pomme pilbuma, seal hulgas ka minu oma. Kohe pärast lõunat tõugati apparaadid kuurist välja. Rats nendest olid monoplaanid, kolmas tugew biplaan. Biplaan pidi jalga ninamehels olema, sest teda juhtis meie ofatonna kõige ofavam lendur. Pommid olid juba apparaatidesse pandud. Nad olid kõit raske kaliibriga; kuhu nad kukkusid, pidi kõit puruks minema. Kummagi monoplaanil oli tuus tükki kanda, kolm lõhetepommi ja kolm tulepommi; biplaanil oli kümme tükki, kummagi sordist wiis tükki. Pommid olid igal apparaadil suureks loormaks, sellepärast ei võidud waatlejat eht pommiwiskajat kaasa wõtta. Pommiplibuja raskuse wõrra oli pommiwad kaasa wõetud.

Kui meie üksteise järele üles olime tõusnud, lendas biplaan natute ettepoole ja hakkas ninamehels, kuna mina oma monoplaaniga parema tiiva, teine monoplaan aga pahema tiiva moodustas. Niisuguses korras lendasime testmise kiirusega ja parajal kõrgusel idapoolse. Ilm oli täiesti selge. Kuni 300 meetri kõrguseni puhusid terged bööd; kui meie aga tuhandeni olime jõudnud, oli õhuvool täiesti tasane. Meie lendasime üle Grodziski, Madarzyni, Piasieczno, siis Karczewi kohalt üle Weisfeldi, wiimaks pflu maanteed, mis Karczewist otse Minski wiib.

Pommiplumise kohta oli meil juba enne arasõitu plaan kindlaks tehtud. Biplaan pidi oma kümne pommi Minski walfali peahoone ühes tähtsamate sõjawahitustega är. häwitama, kuna mõlema monoplaani ülesandeks oli blokkhause, signaalmajasid, rööpaid jne. tarwitamiseks kõlbmataks teha.

Kui umbes tund aega olime lennanud, oli Minski walfal meie ees. Biplaani juht lastis oma nõeapparaadist pila morse-joone välja, mis tähendas: Nüüd ta litagu igauks oma ette! Waatafin ruttu alla maa peale, oma eesmärgi otsides. Walfali parem tiiv oli minu jaoks määratud. Seal ta on! Kui naljatalt kõit asjad ülemalt paistawad! Tähele panna! See maja seal, üks meeter pikk, kaks lai, kas see ei ole mitte signaalmaja? Jah, see on signaalmaja. Aga need mustad kepid seal? Ah ja, see on ju signaalfild. Aga see majake seal, mis nii wäike on kui tuba? Im, see on wist küll masinamaja. Aga see wantriratas seal rööbastel wahel? mis see küll wõib olla? See on kindlasti pöör. Muudugi pöör. Kuhu nüüd esimene pommi wifata? Signaalmaja peale? Muudugi signaalmaja peale. Tüürisin nüüd mehaaniliselt selle eesmärgi poole. Talleerisin iseeneses paralleel-kaugust, mis pöörase kiirusega illa wäljemaks läks: — neljanda meetrit, kolmjada meetrit, kaksjada meetrit, jada meetrit, wiiskümmend meetrit, — minu käsi haaras juba pommi laste tangi järele, — kolmkümmend meetrit, kakskümmend, kümme, — rüks! lastekang lendas tagasi, wabastatud pommi wuhises alla. Waatafin talle järele: — nüüd on ta waks jalgpall, nüüd testmine rufitapall, nüüd wäite löökpall, nüüd mitte midagi enam, — kuid forraga löi signaalmaja kõrwalt maa pealt walfas-hall suits üles, filmapillfält näis ta iseenesesse tardumat, siis tõusis ta pillamisi ja raskelt maja najal üles, pakkus ja mustaks muutudes. Bagana pihta, pommi ei läinud märki! Efiti oli meel pahane, siis läks üle: — pole wiga, wiskan uuesti, teine pommi läheb juba pihta. Pöörfin ümber ja tüürisin jälle signaalmaja poole. Kõwerus, mis selle juures tegin, ulatas natute linna peale. Waatafin ruttu alla, nägin uulitsatel hüplewaid wirtwendawaid kujusid, ja mõtlefin: need on elanitub ja soldatid! Lambapead, üks pommi teie kes-

tele, ja teie püherdate oma weres. Apparaat oli poolringis jälle tagasi tulnud, walfal seisid jälle minu ees. Pahemal pool signaalmaja, mille kõrwalt minu tulepommi suits musta sambana üles tõusis. Walfali peahoonest tõusis mitu suitsusammast. Jaama pahemal tiival oli suitsu rööbastel näha. Ohoh! Üks pommi wuhises jälle peahoone pihta, osa majast lendas kiwiraheha õhtu, teine osa langes kokku nagu ümber puhutud taart; leegid löid üles, suits läks pakkemaks. Sel seal on õnne olud, mõtlefin. Nüüd wõtan oma eesmärgi uuesti käfile: kolmjada meetrit, kaksjada meetrit, jada meetrit, wiiskümmend meetrit, kolmkümmend meetrit, kümme meetrit, nüüd — rüks! pommi kukkus! Waatafin talle hinge finni pidades järele; filmapill pönawat ootust, siis: signaalmaja oli nagu ära pühitud, paks must suitsupilw lasus selle toha peal, kus maja praegu weel oli seisnud. Wõõdas! Walfal oli mul jälle seljataga. Hakkasin tohe uut kõwerust tegema, et kolmat torda walfalist üle lennata. Mis wõita teisets eesmärgiks? Wahest pöörri? Jah pöörri.

Minu apparaat oli parajasti kurwi tegemas, seal sattus minu pill ühe uulitsa peale, mis walfali wiis. Do, mis see seal on? Auto? Muudugi auto. Bagana pihta, tal on ju tseiniisuurtükk peal! Nii siis eriwastane. Ükki peatas auto. Suurtüki suust tulid tüures järjekorras tuttawad lumepallid nähtawale; ühtlasi nägin, et pahemal pool walfali kohal biplaani ümber schrapnelli pilwed seisid. Nii lusti siis biplaani. Tüürisin oma uue eesmärgi poole. Raaluw ootus, rüks! kolmas pommi langes, wuhises õnnelikult pöörri musta ringi sisse. Blahwatusest tekkis pilw, mis kõit finni kattis.

Sarnasel kombel testis pommiplumine edasi, kuna apparaadid walfali kohal keerlesid. Pidi wäga tähelepanelik olema, et masinad mitte kokku ei pörtaks. Kui wiienda pommi kukkuda olin lastnud, oleksin biplaani peaaegu kokku pörganud. Pommi oli masinalo jaoks määratud. Pärast wistat waatlesin tagajärge, sellejuures loomulikult tagasi waadates. Siis waatafin jälle otse edasi. Na! weri löi mul näkku: umbes kaksjada meetrit minu ees, mõni meeter minuist pahemal pool, lendas samas kõrguses biplaan mulle wastu, kõigi tüüridega paremale poole pöörates, kuna minu masin otse tema peale tormas, nii et meie, kui ma jada kolm wõi neli sekundit hiljem oleks märganud, paratamata kokku oleksime pörganud. Kuid wiimisel sekundil läks weel torda õnnetust ära hoida: astusin jalaga pöitüüri peale, ja masin pöörri peaaegu küljeli. Järgmisel filmapillgul wuhisesid monoplaan ja biplaan umbes kümme meetri kauguselt üksteisest mööda. Nägin ainult warju, mis nagu wirtastus mööda lendas, ja oma seltsimehe furnutahwatut nägu gondlis, ja siis oli kõit möödas, nagu oleks see unes olnud. Alles kui masin jälle oma harilikus asetuses oli, tundsin, misugune hirmus õnnetus meid ähwardas.

Selle wahetuhtumise järele ulatas minu wiimane kõwerus õige kaugele linna kohta. Walfali poole tagasi lennates nägin, et teine monoplaan kurwi lääne poole oli wõtnud (nähtawasti oli ta oma pommi juba maha pilbunud), kuna biplaanil, mis teiselt poolt mulle wastu lendas, weel mõned pommiid wifata olid. Mina katsusin oma wiimase pommi jaoks weel head eesmärgi walfalis leida, kuid asjata: walfal oli suuremalt osalt walguwa suitsuga taetud, mis orienteerimise wõimatus tegi. Sellepärast lastsin pommi ilma jarel mõtlemata lihtsalt alla kukkuda. Nägin, et ta rööbastel peale sattus ja suitsu pilwi weel suurendas.

Küüd mõisid kergendatult hinge tõmmata: pommipildumine oli õnnestunud.

Kui ma ära lennates veel forid wassali poole tagasi waatafin, ja piffilmaga wisatud pommide tagajärgi uurisin, siis mõisid tehtud tööga rahul olla. Kaks kolmandikku pommidest oli kindlasti märki läinud, kuna üks kolmandik mööda oli kukkunud. Kuid mitte üksti pomm ei olnud täiesti ilma mingisuguse kasuta lõhenud.

Fegateated.

Sõjawäe turniharjutused.

Laupäeval, 2. aug. pandi Gonsiori platsil Tall. tagawara bataljoni ülema poolt. Limbergi eestwõttel sõjawäe rütmilised turniharjutused toime. Harjutustest mõtsid osa tagawara bataljoni õpetommando ja üks rühm koolidpilaste rooduft. Harjutused lätsid väga hästi forda, mis hooltsaft tööft tunnistust andis. Palju mõjus kogumulsjele kaasa turnijate tugew kehahitus. Terwe turnijate kogu ilmutas end aileetide rühmana. Misfugused rinnad, käsiwarred, turjad! Isääransis wäljamaalased on meie sõdurite tugewat tüsedat kehahitust imestanud. Jaapani esitajad olid tähendanud, et neil kunagi midagi sarnast ei wõi näha. Ka sellele harjutusele pidid joapanlased ilmuma, kuid kahjuks ei wiibinud nad sel päewal Tallinnas.

Harjutustel wiibis ka sõjaminstri abi, kindral-majoor Varta. Harjutustest tegid kuno üleswõtteid Daami ajatirjanituid Mag. Fürgenson ja A. Bach, kes juba kauemat aega Gestsis wiibiwad ja ka frondil üleswõtteid on teinud.

Kindralmajoor Londoni lahkub.

Gesti Wabariigi suurüküwäewalitsuse ülem, Soome teenistuse kindralmajoor London, on tema enese palwe peale Gesti wabariigi teenistuseft wabastatud. Ta astus Gesti sõjawäkke möödaläinud aasta lõpul ja määrati Gesti suurüküwäe organiseerijaks ja ülemaks, millena ta suuri teeneid, on omardanud.

500 Wene ohwitseri ja 1000 soldatit saadetakse Londonist Põhja-Wenemaale.

Reuterile teatatakse Arhangelist: wiissada Wene ohwitseri, leda Londonis wälja õpetati, on praegu teel wäerinnale; wõib arvata, et wenelased warsti terwe wäerinna oma alla wõtawad. Sõja-asjatundjad arwawad, et enamlased oma pealetungimisega mitte enne algust ei tee, kui Englise ewakuatsioon lõppenud; paljud usuwad, et enamlased Põhja-Wenemaad ei suuda oma alla wõtta, sest teatatakse, et tuhat Siberi wangi Saksa-maalt kuhje nädala jookful Inglismaa taudu järele jõuawad.

Inglismaa toob sõjawäed Põhja-Wenemaalt ära.

Reuter teatab: Kindral Rawlinson ühes staabiga sõitis Põhja-Wenemaale, et Inglis wägede kojusaatmist Arhangelskist ja Murmannist korraldada.

Verduni linnale Gesti Wabaduse-Risti 1. järgu autäht annetatud.

Walitsus on otsustanud oma koosolekul 5. augustil Verduni linnale Pcautsusmaal Gesti Wabaduse-Risti 1. järgu autähte annetada. Numärgile lisatakse Gesti Wabariigi lipp juure.

B. d. Golzi wäed saadetakse Baltimaalt wälja.

Reuterile teatatakse Pariisist: Kõrgem nõufõgu nõudis ametlikult Saksa walitsuselt, et see von der Golzi ja tema wägede wäljawiimiseks Baltimaalt samme astuks. Saksa walitsuselt nõutakse, et ta ewaluueerimise kawa 5. augustiks wälja töötaks ja ewaluueerimist 20. augustiks lõpule wiits.

Põhja-Ingleri wabatahtliste wäeosad on Soome piirile tagasi surutud, nagu wiimasjed Soome lehed teatawad. Nad on koon-dunud Kirsalooße, kust teatarwasti pealetungimine algas.

Rumeenia wäed Budapestis.

Nagu Wiinist teatatakse, on Rumeenia wäed Budapesti sisse marsinud. Ungari uus walitsus on kiitlasi palunud, et nendest igauks ühe polgu Budapesti saadaks. Rumeenlastega ei olda rahul, sest et nad linna rüüstawat.

Uued Englise mituipaadid Balti meres.

Reuter teatab Londonist: Keli Englise miinipaati sõitsid Plimouthist wälja, et Englise laewastiku tegewuseft Balti meres osa wõtta.

Denikini tungib edasi.

Denikini wäed on juba Wolgawa linna ära wõtnud ja tungiwad põhjapoolses sähis edasi. Kubani kasakad olla Tsariitsõni juures üle Wolga tulnud ja Denikini wäega ühinenud.

|| * || Kirjawastused. || *

A. M. Tartu Koolidpilaste bataljonis. Teie artikkel ilmub niipea, kui Kuperjanowi pildi oleme saanud.

„SÕDUR” Nr. 1

wahetatakse uute numbrite wastu ümber.

„Sõduri“ talitus.

Sõduri tellijaid

kes ajakirja kuni № 20-ni olid tellinud

palume tellimist uuendada,

et saatmisel wahet ei tuleks.

„Sõduri“ talitus.

Wastutaw toimetaja: kindralstaabi alampostkõnnik Rint
Wäljaandja: Wägede Ülemjuhataja staab.

Uudis!**Uudis!****Uudis!**

Sõjawäe Topograafia Jaoskonna väljaandel on ilmunud:

Eestima teede kaart

Mõõt: 25 wersta tollis. — Hind 2 marka.

Saada raamatukauplustest ja Sõjawäe Topograafia Jaoskonnast, Tallinnas, Pagarit uul. № 1.

Sõjawäe trükikoda

on igati suurendatud, nii trükimasinate kui ka kirjade poolest ja võtab sõjawäe osadelt kõiksugu tellimisi tabelite, blankettide, raamatute ja ilutööde trükkimise peale vastu ja täidab neid korralikult ja ruttu.

Hinnad 30—40% odavamad eratrükikodade hindadest.

Üleüldiselt tarwisminewad blanketid ja raamatud on ladus walmis ja saadetakse wiibimata tellimise kättesaamise järele välja.

Tellimiste postiga saatmine sünnib tellija kulul ja riisikol.

Aadress: Tallinn, Rüütli tänav № 13. — Kõnetraat № 317.

Sõjawäe trükikoja Ülem.**Walget weini**

(reinweini) kasti wiisi soowitab

— odawate hindadega —**— 16—20 mk / pudel, —**

Riigitaranduste ülewõtmise Osakond, TALLINNAS, S. Karja uul. nr. 20